

arbejdsføre personer). På grundlag af et materiale bestående af familier fra Alnö fulgt gennem perioden ca. 1860–ca. 1914 diskuteres om familierne aktivt begrænsede deres størrelse. Forfatterne skønner, at dette næppe kan have været tilfældet. D. Gaunt konkluderer derimod på basis af et materiale fremkommet ved komplettering af et defekt husforhørsregister for sognet Alskog 1745–1820, at børnebegrænsning var udbredt i Gotlands landdistrikter omkring 1750, samt at hovedmotivet hertil skal søges i frygt for udparcellering af landbrugsejendommenes jordtilliggender gennem arvedeling.

Adelens demografiske situation i perioden 1630–1700 behandles af K. Ågren på grundlag af et udvalg af adelsfamilier fra Elgenstierna's værk: *Den introducerade svenska adelns ättartavlor*. Ågren viser, hvorledes denne adelsgruppe reagerede på Kronens geninddragelse af sine ejendomme og sine skatteprivilegier i slutningen af 1600-tallet.

Forfatternes styrke er under ét deres iderigdom og deres fortrolighed med kildematerialet; svagheden derimod usikker beherskelse af teoretisk demografi ved den konkrete analyse og dokumentation af de meget ambitiøse problemstillinger. Dette er synd, thi følgen er mindre effektiv udnyttelse af det vigtige personmateriale, som gennem en imponerende arbejdsindsats er tilvejebragt i forbindelse med alle fire projekter. Spørgsmålet er, om de samme resultater ikke kunne være nået ved mindre arbejde gennem udnyttelse af den overleverede gejstlige befolkningsstatistik, evt. suppleret med individoplysninger fra de underliggende personregistre, adelsundersøgelsen alene undtaget. Det ville have givet undersøgelserne yderligere vægt, hvis de numeriske resultater for begreber som dødelighed, fertilitet, migration og vielsealder havde haft en form så de umiddelbart var anvendelige i andre forskningssammenhænge. Forfatterne har ved deres arbejdsform og udadvendthed mod samfundsvidenskabelige nabodiscipliner bevist, at »gruppeindsats« og »tværfaglighed« kan føre til forskningsresultater af høj karat. De i værket fremlagte resultater vil have adresse til mange forskere i ind- og udland, også udenfor faghistorikers kreds.

Hans Oluf Hansen

Gert Jeppsson: Prästrelationerne från Luggude och S. Asbo av år 1624 utgivna med inledning och noter. Studier utg. av Kungl. Humanistiska Vetenskapssamfundet i Lund 1974-75: 1. IX + 40 sider.

Da John Tuneld i 1934 udgav præsteindberetningerne fra Skåne og Blekinge, benyttede han alene de indberetninger fra Lunde stift, der er samlet i et lille kvartbind under gruppen B 164 XV i Danske Kancellis arkiv. Dette bind indeholder imidlertid ikke samtlige bevarede indberetninger fra stiftet, idet indberetningerne fra Luggude og Södra Asbo herreder, der er i folioformat, henligger i en arkivpakke sammen med andre uindbundne beretninger i gruppe B 164 XV. I øvrigt er hele B 164 detaljeret registreret i Rigsarkivets seddelregistrant over kancelliets arkiv, hvilket også var tilfældet, da Tuneld arbejdede med sin udgave. Når udgiveren i indledningen karakteriserer det udgivne håndskrift som et nyfund, er det derfor egentlig ikke korrekt. Gert

Jeppsson forklarer endvidere i indledningen, at disse to indberetninger ikke er medtaget i kvartbindet fordi de afveg fra det øvrige materiale, idet de således ikke indeholder oplysninger om antikviteter. Forholdet er imidlertid det, at mange af de indbundne beretninger heller ikke indeholder sådanne oplysninger. Forklaringen er snarere den enkle, at et foliohåndskrift vanskeligt lader sig indbinde sammen med kvarthåndskrifter. Af litteraturhenvisningerne synes det at fremgå, at udgiveren ikke er klar over, at indberetningerne fra det nuværende danske område er genudgivet.

Indberetningerne fra de to herreder, der udgjorde et provsti, fremtræder som en provsteberetning, idet provst Hans Arnoldsen i Helsingborg har redigeret og ladet renskrive, hvad sognepræsterne har indsendt. Indholdet er udelukkende fortegnelser over byer, torper, møller og gårde m.v., og fremtræder ikke som et svar på missivet af 11. august 1622 om antikviteter. På den anden side svarer den ganske til mange andre indberetninger fra de øvrige danske stifter. Udgiveren har nøje fulgt Tuneld med hensyn til udgivelsesprincipper og kommentering, hvilket vil sige, at originalteksten følges så nøje som det overhovedet er muligt, ligesom hvert enkelt stednavn er kommenteret.

Frank Jørgensen

NYESTE TID

Kilder til moderne historie 1-4. Oslo, Universitetsforlaget.

Knut E. Eriksen og Geir Lundestad. Norsk utenrikspolitikk. 1972. 236 s. Norske kr. 48.

Knut E. Eriksen og Geir Lundestad: Norsk innenrikspolitikk. 1972. 296 s. Norske kr. 48.

Helge Pharo og Bjørn A. Nordahl: Internasjonal politikk 1941-1955. 1972. 448 s. Norske kr. 48.

Helge Pharo og Bjørn A. Nordahl: Internasjonal politikk 1950-1965. 1973. 455 s. Norske kr. 48.

Disse fire bind fra det norske universitetsforlag indeholder tekster til belysning af norsk indenrigs- og udenrigspolitik 1945-1965 og af den internationale udvikling i samme periode.

Bøgerne fremtræder som materialesamlinger til et universitetskursus, hvilket giver dem en forholdsvis uformidlet karakter. Teksterne er fremlagt uden forbindende kommentar; der findes ikke nogen samlet oversigt over de aftrykte dokumenter, og bindene er ikke forsynet med nogen supplerende litteraturlister. Det virker lidt pauvert, at udgiverne af de to bind om den internationale politik efter ca. 900 sider kildetekster 'af pladshensyn' nøjes med en kort liste over citerede kildesamlinger frem for at give blot en summarisk oversigt over den vigtigste litteratur til perioden.

De norske bind, der koncentrerer sig om forholdet mellem partierne i perioden, virker mest gennemarbejdede og varierede hvad teksttyper angår, blandt